

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2006. január 10.*

A C-94/03. sz. ügyben,

az EK 230. cikk alapján megsemmisítés iránt 2003. február 28-án

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: G. zur Hausen, L. Ström van Lier és E. Righini, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

az **Európai Közösségek Tanácsa** (képviselik: kezdetben B. Hoff-Nielsen és M. Sims-Robertson, később M. Sims-Robertson és K. Michoel, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

* Az eljárás nyelve: angol.

támogatják:

a **Francia Köztársaság** (képviselik: G. de Bergues, F. Alabrune és E. Puisais, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg),

a **Holland Királyság** (képviselik: H. G. Sevenster és S. Terstal, valamint N. A. J. Bel, meghatalmazotti minőségben),

az **Osztrák Köztársaság** (képviseli: E. Riedl, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg),

a **Finn Köztársaság** (képviseli: T. Pynnä, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg),

Észak-Írország és Nagy-Britannia Egyesült Királysága (képviseli: R. Caudwell, meghatalmazotti minőségben, segítője: A. Dashwood barrister, kézbesítési cím: Luxembourg) és

az **Európai Parlament** (képviselik kezdetben: C. Pennera és M. Moore, később: M. Moore és K. Bradley, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

beavatkozó,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök (előadó), J. Makarczyk, C. Gulmann, P. Kūris és J. Klučka bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. április 7-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2005. május 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Keresetével az Európai Közösségek Bizottsága a nemzetközi kereskedelemben forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárásáról szóló rotterdami egyezménynek a Közösség nevében való jóváhagyásáról szóló, 2002. december 19-i 2003/106/EK tanácsi határozat (HL 2003. L 63., 27. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 46. kötet, 91. o., a továbbiakban: megtámadott határozat) megsemmisítését kéri, amennyiben ez az EK 175. cikk (1) bekezdésén és nem az EK 133. cikkén alapul.

Jogi háttér

- 2 Az 1998. szeptember 10-én elfogadott és a már másnap valamennyi tagállamnak és regionális gazdasági integrációs szervezetnek aláírásra megnyitott, ún. rotterdami egyezmény (a továbbiakban: egyezmény) célja – 1. cikke értelmében – az, hogy „előmozdítsa a felelősség megosztását és az együttműködésre irányuló erőfeszítéseket a Felek között egyes veszélyes vegyi anyagok nemzetközi kereskedelme tekintetében, annak érdekében, hogy védelmezze az emberi egészséget és a környezetet a lehetséges károk ellen, és hozzájáruljon e szerek környezetvédelmileg megalapozott használatához”. Ugyanezen cikkben az is kifejtésre kerül, hogy ezt a célt „[ezen anyagok] jellemzőire vonatkozó információk cseréjét [megkönnyítve kell elérni, valamint] rendelkezve a vegyi anyagok behozatalával és kivitelével kapcsolatos nemzeti döntéshozatali eljárásról és tájékoztatva a Feleket ezekről a döntésekről”.
- 3 Az egyezmény – a hatályára vonatkozó 3. cikke értelmében – a „betiltott vagy szigorúan korlátozott vegyi anyagok”-ra, valamint „a fokozottan veszélyes növényvédőszer-összetételek”-re vonatkozik, kivéve azonban ez alól egy sor, az említett cikk (2) bekezdésében felsorolt terméket. Az egyezmény hatálya alá tartozó anyagokat részletesebben ugyanezen egyezmény 2. cikke határozza meg.
- 4 Az említett 2. cikk b) és c) pontjából következően a „betiltott” és a „szigorúan korlátozott vegyi anyagok” alatt olyan vegyi anyagokat kell érteni, amelyek „mindennemű használatát”, illetve „gyakorlatilag valamennyi alkalmazását” „közvetlenül alkalmazandó jogszabály betiltotta az emberi egészség vagy a környezet védelme érdekében”. A „fokozottan veszélyes növényvédőszer-összetétel” ugyanezen cikk d) pontjában kerül meghatározásra, mint „a növényvédelmi célokra formulázott olyan vegyi anyag, amely a szokásos alkalmazási körülmények között bekövetkező

egyetlen vagy rövid időtartamon belüli többszöri érintkezés után súlyos egészségügyi vagy környezeti hatásokat vált ki”. E kétfajta anyag esetén alkalmazandó eljárást külön-külön az egyezmény 5. és 6. cikke írja elő.

- 5 A betiltott vagy szigorúan korlátozott vegyi anyagokat illetően az egyezmény 5. cikkének (1)–(3) bekezdése lényegében azt írja elő, hogy amennyiben az egyezményben részes valamely fél olyan – közvetlenül alkalmazandó – jogszabályt fogadott el, amely az egyezmény 2. cikkének e) pontja értelmében „valamely Fél által hozott olyan jogszabály [helyes fordítás: intézkedés], amelyhez nincs szükség további jogalkotási aktusra a szóban forgó Fél részéről, és amelynek célja valamely vegyi anyag betiltása vagy alkalmazásának szigorú korlátozása”, ez a fél köteles arról a lehető legrövidebb időn belül tájékoztatni az egyezményben meghatározott titkárságot, amelynek feladata ellenőrizni, hogy az értesítés tartalmazza-e az I. mellékletben előírt információkat, így különösen az adott vegyi anyag azonosításához szükséges, illetve az anyagra vonatkozó fizikai-kémiai, toxikológiai és ökotoxikológiai tulajdonságokat, valamint a közvetlenül alkalmazandó jogszabály elfogadására okot adó, az emberi egészséggel és a környezettel kapcsolatos indokokat. Ha az értesítés tartalmazza a szükséges információkat, a titkárság az egyezményben részes valamennyi fél számára haladéktalanul továbbítja a kapott értesítés összefoglalását. Ha az értesítés nem tartalmazza a szükséges információkat, a titkárság erről tájékoztatja a hiányos értesítést küldő felet, hogy az késedelem nélkül juttassa el neki a hiányzó információkat. Az egyezmény 5. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy a titkárság hathavonta eljuttatja a felekhez az ugyanezen cikk (1) és (2) bekezdése értelmében kapott értesítések összefoglalását, „beleértve az olyan értesítésekkel kapcsolatos információt is, amelyek nem tartalmazzák az I. melléklet által előírt valamennyi információt”.
- 6 Az egyezmény 5. cikkének (5) bekezdése értelmében „[h]a a Titkárság legalább két, előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási térség [más elnevezéssel: »előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárás«, a továbbiakban: ETA]-eljárás] mind-egyikétől kap egy-egy értesítést valamely vegyi anyag tekintetében, és arról megállapítja, hogy megfelelnek az I. melléklet előírásainak, továbbítja azokat a Vegyianyag-felülvizsgáló Bizottságnak. [...]”. Ugyanezen cikk (6) bekezdésének megfelelően az említett bizottság áttekinti az ilyen értesítésben kapott információt, és az egyezmény II. mellékletében leírt – lényegében a közvetlenül alkalmazandó

jogszabályok jogalapjára és indokolására, illetve az emberi egészségre vagy a környezetre ténylegesen vagy várhatóan gyakorolt hatásukra vonatkozó – kritériumoknak megfelelően ajánlást tesz a Felek Konferenciájának arra nézve, hogy a szóban forgó vegyi anyagot alá kell-e vetni az ETAJ-eljárásnak, és ennek megfelelően fel kell-e venni az egyezmény III. mellékletébe.

7 A fokozottan veszélyes növényvédőszer-összetételekre nézve hasonló eljárást ír elő az egyezmény 6. cikke. E cikk (1) bekezdése értelmében ugyanis „[m]inden részes fejlődő ország vagy átmeneti gazdaságú ország, amely számára a területén fennálló alkalmazási feltételek mellett valamely fokozottan veszélyes növényvédőszer-összetétel problémát okoz, javasolhatja a Titkárságnak a fokozottan veszélyes növényvédőszer-összetétel felvételét a III. mellékletbe”. Az ebben az esetben alkalmazandó, a 6. cikk (2)–(5) bekezdésében foglalt eljárás hasonló esetben nagyban hasonlít a jelen ítélet 5. és 6. pontjában leírt, a betiltott vagy szigorúan korlátozott vegyi anyagokra vonatkozó eljáráshoz.

8 Az egyezmény 7. és 9. cikke meghatározza a vegyi anyagoknak az említett egyezmény III. mellékletébe való felvétele és törlése esetén alkalmazandó eljárást, míg a 8. cikk az egyezmény hatálybalépését megelőzően, az Egyesült Nemzetek Környezetvédelmi Programja (a továbbiakban: UNEP) és az Egyesült Nemzetek Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (a továbbiakban: FAO) által 1989-ben megkezdett önkéntes előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárásban előterjesztett vegyi anyagoknak ugyanezen mellékletbe történő felvételére vonatkozó feltételeket részletezi. Az egyezménnyel létrehozott ETAJ-eljárást az egyezmény 10. és 11. cikke írja le részletesen, mely cikkek a III. mellékletben foglalt vegyi anyagok behozatalára és kivitelére vonatkozó kötelezettségeket írják elő.

9 Az egyezmény 10. cikke kimondja:

„(1) Minden Fél megteszi a megfelelő jogszabályi vagy közigazgatási intézkedéseket annak érdekében, hogy biztosítsa a III. mellékletben felsorolt vegyi anyagok behozatalával kapcsolatos döntések kellő időben való meghozatalát.

(2) Minden Fél a lehető legrövidebb időn belül, de mindenképpen a 7. cikk (3) bekezdésében említett döntési útmutató [amelyet mellékelnek, amikor a Felek Konferenciája egy új vegyi anyagot vesz fel a III. mellékletbe] kézbesítésének időpontjától számított kilenc hónapon belül megküldi a Titkárságnak az érintett vegyi anyag további behozatalára vonatkozó válaszát. Ha valamely Fél módosítja ezt a választ, haladéktalanul benyújtja a módosított választ a Titkárságnak.

(3) A Titkárság a (2) bekezdésben említett időszak lejártakor azokat a Feleket, amelyek az említett válasz megküldését elmulasztották, haladéktalanul írásban felhívja ennek pótlására. Ha a Félnek nem áll módjában választ adni, a Titkárság megfelelő esetben segítséget nyújt számára a 11. cikk (2) bekezdésének utolsó mondatában meghatározott határidőn belüli válaszadáshoz.

(4) A (2) bekezdés értelmében benyújtott válasz az alábbiak valamelyikéből áll:

a) végleges döntés az alábbi jogszabályi vagy közigazgatási intézkedések valamelyikéről:

i. a behozatal engedélyezése;

ii. a behozatal megtiltása; vagy

iii. a behozatal meghatározott feltételekhez való kötése; vagy

- b) ideiglenes válasz, amely a következőket tartalmazhatja:
- i. ideiglenes döntés, amely átmeneti időszakra meghatározott feltételekkel vagy feltétel nélkül engedélyezi vagy átmeneti időszakra megtiltja a behozatalt;
 - ii. nyilatkozat arról, hogy a végleges döntés aktív megfontolás tárgyát képezi;
 - iii. további tájékoztatás kérése a Titkárságtól, vagy attól a Félől, amely közvetlenül alkalmazandó jogszabályról tájékoztatást adott;
 - iv. felkérés a Titkársághoz a vegyi anyag értékeléséhez nyújtandó segítség iránt.

(5) A (4) bekezdés a) vagy b) pontjában említett válasznak a vegyi anyag tekintetében a III. mellékletben meghatározott kategóriára vagy kategóriákra kell vonatkoznia.

[...]

(8) Minden Fél a joghatósága alá tartozó valamennyi érdekelt rendelkezésére bocsátja az e cikk értelmében adandó válaszait, saját jogszabályi vagy közigazgatási intézkedéseinek megfelelően.

(9) Az olyan Fél, amely a fenti (2) és (4) bekezdésnek és a 11. cikk (2) bekezdésének értelmében megtiltja vagy pedig csak meghatározott feltételek teljesülése esetén engedélyezi valamely vegyi anyag behozatalát, köteles – ha ezt korábban nem tette már meg – egyidejűleg megtiltani, vagy ugyanilyen feltételektől függővé tenni:

a) a vegyi anyag behozatalát bárholnan; és

b) a vegyi anyag belföldi használat céljára történő belföldi előállítását.

(10) A Titkárság hat havonként tájékoztatja valamennyi Felet a kapott válaszokról. Ez a tájékoztatás tartalmazza azoknak a jogszabályi vagy közigazgatási intézkedéseknek a leírását, amelyeken a döntések alapulnak, ha ezek rendelkezésre állnak. A Titkárság ezen kívül tájékoztatja a Feleket minden olyan esetről, amikor nem kapott választ.”

- 10 Az egyezménynek a III. mellékletben szereplő vegyi anyagok kivételével kapcsolatos kötelezettségekre vonatkozó 11. cikke értelmében:

„(1) Minden exportáló Fél:

- a) megfelelő jogszabályi vagy közigazgatási intézkedéseket léptet hatályba annak érdekében, hogy a Titkárság által a 10. cikk (10) bekezdése értelmében közölt válaszokat megfelelő módon ismertesse a joghatósága alá tartozó érdekelttekkel;

BIZOTTSÁG KONTRA TANÁCS

- b) megfelelő jogszabályi vagy közigazgatási intézkedéseket tesz annak biztosítására, hogy a joghatósága alá tartozó exportálók tiszteletben tartsák az egyes válaszokban szereplő döntéseket, legkésőbb hat hónapon belül attól az időponttól számítva, amelyben a Titkárság a 10. cikk (10) bekezdése értelmében első alkalommal tájékoztatja a Feleket az ilyen válaszról;
- c) kérésükre, amennyiben helyénvaló, tanácsot ad és segítséget nyújt az importáló Feleknek:
- i. olyan további információk megszerzéséhez, amelyek segítik a 10. cikk (4) bekezdésének és az alábbi (2) bekezdés) pontjának megfelelő intézkedések meghozatalát; és
 - ii. a vegyi anyagok biztonságos kezelésére való kapacitásuk és képességük erősítéséhez azok életciklusa folyamán.

(2) Minden Fél biztosítja, hogy a III. mellékletben felsorolt vegyi anyagot ne exportálják területéről olyan importáló Fél területére, amely – kivételes körülmények fennforgása miatt – nem küldött választ, vagy ideiglenes döntést nem tartalmazó ideiglenes választ közölt, a következő esetek kivételével:

- a) ha olyan vegyi anyagról van szó, amelyet az importáló Félnél az import időpontjában vegyi anyagként van bejegyezve; vagy

- b) ha olyan vegyi anyagról van szó, amelyről bizonyítható, hogy azt korábban felhasználták az importáló országban, vagy azt oda bevitték, és amellyel kapcsolatban nem hoztak a használatát betiltó szabályozási intézkedést; vagy
- c) ha az exportőr kifejezetten importengedélyt kért és kapott az importáló Fél kijelölt nemzeti hatóságától. Az importáló Fél az ilyen kérelemre hatvan napon belül válaszol, és döntéséről haladéktalanul értesíti a Titkárságot.

Az exportáló Felek e bekezdés értelmében fennálló kötelezettségei az attól az időponttól számított hat hónapos időszak lejártakor lépnek hatályba, amelyben a Titkárság első ízben tájékoztatja a Feleket a 10. cikk (10) bekezdésének megfelelően arról, hogy valamely Fél nem küldött választ, vagy ideiglenes döntést nem tartalmazó ideiglenes választ közölt, és egy éven keresztül maradnak hatályban.”

- 11 Míg az egyezmény 10. és 11. cikke az egyezmény III. mellékletében felsorolt vegyi anyagok importjával és exportjával kapcsolatos kötelezettségekre vonatkozik, az egyezmény 12. cikke az e mellékletben még fel nem sorolt anyagokra vonatkozó különleges esetet szabályozza. Ez a cikk lényegében előírja, hogy ha valamely fél területéről általa betiltott vagy szigorúan korlátozott vegyi anyagot exportálnak, a szóban forgó Fél kiviteli értesítést küld az importáló félnek, aki köteles nyugtázni a kézhezvételt. Az értesítés tartalmazza különösen az adott vegyi anyag azonosításához szükséges, illetve a vegyi anyaggal való érintkezés és a vegyianyag-emisszió csökkentése érdekében megteendő óvintézkedésekről szóló információkat, valamint az exportáló fél által kijelölt illetékes nemzeti hatóság rendelkezésére álló minden olyan további információt, amely az importáló fél illetékes nemzeti hatósága számára hasznos lehet. Az említett 12. cikk (5) bekezdése értelmében az ilyen módon előírt kiviteli értesítési kötelezettség megszűnik, ha az alábbi három feltétel teljesül: a vegyi anyagot felvették a III. mellékletbe, az importáló Fél a 10. cikk (2) bekezdésének

megfelelően választ küldött a Titkárságnak a vegyi anyag további behozatalára vonatkozóan, és a választ a Titkárság a 10. cikk (10) bekezdésének megfelelően eljuttatta a Felekhez.

- 12 Az egyezmény 13. cikke az exportált vegyi anyagokhoz mellékelendő tájékoztatásra vonatkozik. E cikk (1) bekezdése értelmében „[a] Felek Konferenciája ösztönözi a Vámigazgatások Világszervezetét arra, hogy rendeljen a Harmonizált Rendszerbe illeszkedő specifikus vámkódokat az egyes vegyi anyagokhoz vagy – megfelelő esetben – a III. mellékletben felsorolt vegyi anyagcsoportokhoz”. Amennyiben hozzárendeltek ilyen kódot, exportáláskor azt az érintett vegyi anyag fuvarokmányain kötelező feltüntetni. Ugyanezen cikk (2) és (3) bekezdése egyebekben kimondja, hogy az egyezményben részes felek kötelesek előírni, hogy a III. mellékletben felsorolt vegyi anyagok, valamint a területükön betiltott vagy szigorúan korlátozott vegyi anyagok (13. cikk, (2) bekezdés), illetve a területükön környezetvédelmi vagy egészségügyi címkézési követelmények hatálya alá tartozó vegyi anyagok (13. cikk, (3) bekezdés) exportáláskor megfeleljenek „olyan címkézési követelményeknek, amelyek lehetővé teszik az emberi egészség vagy a környezet szempontjából felmerülő veszélyekkel, illetve kockázatokkal kapcsolatos információk megfelelő hozzáférhetőségét, figyelembe véve a vonatkozó nemzetközi szabványokat”. Az egyezmény 13. cikkének (4) bekezdése arra kötelezi az exportáló feleket, hogy a 13. cikk (2) bekezdésében említett olyan vegyi anyagok tekintetében, amelyeket szakmai célokra használnak, írják elő, hogy a nemzetközileg elismert formátumú és a rendelkezésre álló legújabb információt tartalmazó biztonsági adatlapot küldjék meg minden importőrnek. Végül a 13. cikk (5) bekezdése értelmében a címkén és a biztonsági adatlapon szereplő információt lehetőség szerint az importáló Fél egy vagy több hivatalos nyelven kell megadni.
- 13 Az egyezmény 14. cikke továbbá azt írja elő az egyezményben részes feleknek, hogy mozdítsák elő az egyezmény hatálya alá tartozó vegyi anyagokkal kapcsolatos tudományos, műszaki, gazdasági és jogi információk, illetve a vegyi anyag egy vagy többféle felhasználását jelentős mértékben korlátozó belföldi szabályozási intézkedésekre vonatkozó információk cseréjét; az egyezmény 16. cikkének tárgya pedig a műszaki segítségnyújtás. A vegyi anyagokkal kapcsolatos szabályozás tekintetében

fejlettebb programokkal rendelkező Felek a többi félnek – különösen a fejlődő vagy átmeneti gazdaságú országoknak – szakmai segítséget nyújtanak, hogy fejleszthessék infrastruktúrájuk és a vegyi anyagok „egész életciklus[a] során” történő kezelésére való képességüket.

- 14 Végül az egyezmény 15. cikkéből következik, hogy az egyezményben részes felek az egyezmény eredményes végrehajtása érdekében megteszik a nemzeti infrastruktúráik és intézményeik létrehozásához és megerősítéséhez esetleg szükséges intézkedéseket, mint a vegyi anyagok biztonságára vonatkozó információt tartalmazó nemzeti nyilvántartások és adatbázisok létrehozását, az ipar részéről történő kezdeményezések ösztönzését vagy a műszaki segítségnyújtásra vonatkozó önkéntes megállapodások előmozdítását. Az említett 15. cikk (2) bekezdéséből következik, hogy „[m]inden fél lehetőségei szerint gondoskodik arról, hogy a közvélemény megfelelő információhoz jusson a vegyi anyagok kezelésével és a balesetek elhárításával, valamint azokkal az alternatívákkal kapcsolatban, amelyek az emberi egészség vagy környezet szempontjából biztonságosabbak, mint a III. mellékletben felsorolt vegyi anyagok”, míg ugyanezen cikk (4) bekezdése értelmében „[e]zen egyezmény tartalma nem értelmezhető úgy, mint amely korlátozza a Feleknek azt a jogát, hogy olyan intézkedéseket hozzanak, amelyek szigorúbban védelmezik az emberi egészséget és a környezetet, mint az ezen egyezményben szereplő rendelkezések, feltéve, hogy az ilyen intézkedés összhangban áll ezen egyezmény rendelkezéseivel és megfelel a nemzetközi jognak”.

- 15 Az egyezmény ezt követő rendelkezései lényegében az egyezmény alkalmazásának felügyeletéért és értékeléséért felelős szervek és intézmények szerepére és feladataira vonatkoznak (18. és 19. cikk), valamint az egyezményben előírt kötelezettségek megsértése esetén vagy az egyezmény értelmezésével, vagy alkalmazásával kapcsolatos viták esetén alkalmazandó szabályokra (17. és 20. cikk), illetve az egyezmény vagy mellékleteinek módosítása, vagy további mellékletek elfogadása esetén alkalmazandó eljárásra (21. és 22. cikk).

- 16 Az egyezmény 25. cikkének (1) bekezdése értelmében az egyezményt az államok és a regionális gazdasági integrációs szervezetek ratifikálják, elfogadják vagy jóváhagyják, és attól az időponttól kezdve áll nyitva az államok és az említett szervezetek csatlakozására, amikor az egyezmény aláírására megszabott időszak lezárul. Ugyanezen szervezetekkel kapcsolatban az említett cikk (2) bekezdése értelmében „minden olyan regionális gazdasági integrációs szervezetet, amely anélkül válik [...] [az] egyezményben részes Félle, hogy bármely tagja részes Félle válna, kötik az egyezmény értelmében keletkező kötelezettségek”. Ugyanakkor „[a]bban az esetben, ha egy ilyen szervezetnek egy vagy több tagállama ezen egyezménynek is a tagja, a szervezet és a tagállamai kötelesek megállapodni az ezen egyezmény szerinti kötelezettségek teljesítését illető felelősségükről.” Ugyanezen 25. cikk (2) bekezdésének utolsó mondatából következik, hogy ilyen esetekben „a szervezet és tagállamai az ezen egyezmény alapján őket megillető jogokat nem gyakorolhatják egyidejűleg”. Az egyezmény 25. cikkének (3) bekezdése értelmében a regionális gazdasági integrációs szervezetek ratifikációs, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okmányaikban nyilatkoznak „az ezen Egyezmény által szabályozott ügyekkel kapcsolatos hatáskörükről”.

A jogvita előzményei

- 17 A Bizottság, miután a Közösség nevében 1998. szeptember 11-én Rotterdamban (Hollandia) aláírta az egyezményt, a Közösség nevében 2002. január 24-én ezen egyezményt jóváhagyó tanácsi határozattervezetet terjesztett elő (HL C 126. E., 274. o.), megjelölve – az említett egyezmény 25. cikke (3) bekezdésének alkalmazásával – az ezen egyezmény által szabályozott ügyekkel kapcsolatos közösségi hatáskör terjedelmét. Az EK 133. cikk alapján, összefüggésben az EK 300. cikk (2) bekezdése első albekezdésének első mondatával és az EK 300. cikk (3) bekezdésének első albekezdésével a határozattervezet 2. cikkének (2) bekezdése előírta, hogy „az egyezményben szabályozott valamennyi kérdés a Közösség hatáskörébe tartozik”.

- 18 Az EK 300. cikk (3) bekezdésének első albekezdése alapján az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, a Tanács egyhangúlag úgy határozott, hogy eltér a javaslatától, és az EK 133. cikk helyett az EK 175. cikk (1) bekezdését alkalmazza. A megtámadott határozat – amely a „Bel- és igazságügyi” Tanács 2002. december 19-i brüsszeli ülésén vita nélkül került elfogadásra – alapja tehát az EK 175. cikk (1) bekezdése lett, összefüggésben az EK 300. cikk (2) bekezdése első albekezdésének első mondatával és az EK 300. cikk (3) bekezdésének első albekezdésével. Az egyezmény 25. cikkének (3) bekezdésében előírt hatásköri nyilatkozat az említett határozat B. mellékletében szerepel, amelynek értelmében:

„Az Európai Közösség úgy nyilatkozik, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés és különösen annak 175. cikke (1) bekezdése értelmében hatáskörrel rendelkezik nemzetközi szerződések megkötésére és a belőlük eredő kötelezettségek teljesítésére, melyek elősegítik az alábbi célok megvalósulását:

- a környezet minőségének megőrzése, védelme és javítása,

- az emberi egészség védelme;

- a természeti erőforrások körültekintő és ésszerű hasznosítása;

- a regionális vagy világméretű környezeti problémák leküzdésére irányuló intézkedések ösztönzése nemzetközi szinten.

Az Európai Közösség továbbá úgy nyilatkozik, hogy már elfogadta az ezen egyezmény hatálya alá tartozó ügyeket szabályozó, tagállamaira nézve kötelező hatállyal bíró jogszabályokat, ideértve a veszélyes vegyi anyagok kivételéről és behozataláról szóló, [2003. január 28-i] 2003/304/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet [HL L 63., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. kötet, 46. fejezet, 65. o.], és e jogszabályok listáját az egyezmény Titkárságához be fogja nyújtani, és azt szükség esetén frissíti.

Az Európai Közösség felelős az egyezményből eredő és a hatályos közösségi jogszabályok hatálya alá tartozó kötelezettségek teljesítéséért.

A közösségi hatáskör gyakorlása természeténél fogva folyamatosan fejlődik.”

19 A Bizottság – mivel álláspontja szerint e körülmények között az egyezmény megkötéséről szóló okmány jogellenes – úgy határozott, hogy benyújtja a jelen keresetet.

20 A Bíróság elnöke 2003. július 16-i végzésével engedélyezte, hogy a Francia Köztársaság, a Holland Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság, Észak-Írország és Nagy-Britannia Egyesült Királysága, valamint az Európai Parlament a Tanács kérelmeinek támogatására jelen ügyben beavatkozzon.

A keresetről

A felek érvei

- 21 A Bizottság keresetének alátámasztására egyetlen jogalapot hoz fel, amely a hibás jogalap megjelöléséből eredően az EK-Szerződés megsértésére vonatkozik. Amennyiben az egyezmény olyan eszköz, amelynek célja lényegében egyes veszélyes vegyi anyagok nemzetközi kereskedelmének a szabályozása, akkor az szerinte nem a közösségi környezetvédelmi politika, hanem a közös kereskedelempolitika hatálya alá tartozik. Mindezek alapján a megtámadott határozatnak az – EK 300. cikkel összefüggő – EK 133. cikk, nem pedig a – szintén az EK 300. cikkel összefüggő – EK 175. cikk (1) bekezdésén kellett volna alapulnia.
- 22 A Bizottság ezzel kapcsolatban különösen az egyezmény tárgyára és céljaira hivatkozik, amelyek egyértelműen kifejezésre juttatják a felek azon szándékát, hogy a növényvédő szerek és egyes veszélyes vegyi anyagok nemzetközi kereskedelme tekintetében széles körű együttműködést hozzanak létre, illetve az említett egyezmény szövegére is, amelynek rendelkezései egyértelműen tükrözik ezen eszköz döntően kereskedelmi jellegét.
- 23 Először is ezt támasztja alá már az egyezmény címe és 1. cikke is, amely kifejezetten a „nemzetközi kereskedelemben” forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagokra és növényvédő szerekre, illetve ezek „importjára” és „exportjára” utal. Ugyanez igaz az egyezmény 5–9. cikkére is, amely a különösen veszélyes vegyi anyagoknak az egyezmény III. mellékletébe történő felvételére – vagy törlésére – vonatkozóan tartalmaz lényeges szabályokat. Végül és legfőképpen ugyanez vonatkozik az egyezmény 10. és 11. cikkére, amely döntő szerepet játszik az említett egyezmény rendszerében, mivel tartalmazza az említett mellékletben felsorolt vegyi anyagok importjára és exportjára vonatkozó fő kötelezettségeket, és pontosan meghatározza

az ETAJ-eljárás főbb jellemzőit. E két cikk egyértelműen kereskedelmi hatállyal bír, különösen amennyiben lehetővé teszi az exportőröknek, hogy a vegyi anyagok jövőbeli behozatalára vonatkozó válaszok értesítési rendszerének segítségével pontosan megismerhessék, mely piacokra – és milyen feltételekkel – vihetik ki e termékeiket.

24 Ugyanígy az egyezmény 12–16. cikkében felsorolt szabályok is kétségtelenül kihatnak a vegyi anyagok kereskedelmére, mivel azok olyan információkat és eszközöket nyújtanak az importőr országoknak, amelyek alkalmasak az említett anyagok felhasználásával kapcsolatos esetleges veszélyek megállapítására, és ebből következően az olyan anyagok behozatalának, amelyet ők maguk is betiltottak vagy szigorúan korlátoztak – vagy adott esetben olyan anyagokénak, amelyeket ők maguk nem tudnak teljesen biztonságosan kezelni vagy felhasználni – a megtiltására vagy a területükre történő behozatalának korlátozására.

25 A Bizottság mindezt azzal egészíti ki, hogy az a tény, mely szerint az emberi egészség vagy a környezet védelmére vonatkozó okok inspirálhatták az egyezmény megkötését, még nem akadályozza annak, hogy azt az EK 133. cikk alapján hagyják jóvá, amennyiben az állandó ítélkezési gyakorlatból következően a közös kereskedelem-politika jellegénél fogva kiterjesztő értelmezésre ad alapot, amely túllép a szigorú értelemben vett kereskedelmen. Ez a politika tehát a vám- és tarifális intézkedéseken kívül más intézkedéseket és a harmadik államokkal való kereskedelem szabályozásán kívüli más célokat is magában foglalhat, mint például az ezen államoknak nyújtott segítséget, kül- és biztonságpolitika végrehajtását vagy éppen a környezet és az egészség védelmét. Ezzel kapcsolatban a Bizottság különösen a 45/86. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1987. március 26-án hozott ítéletre (EBHT 1987., 1493. o.) és a C-62/88. sz., Görögország kontra Tanács, ún. „Csernobil” ügyben 1990. március 29-én hozott ítéletre (EBHT 1990., I-1527. o.), valamint a C-281/01. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2002. december 12-én hozott ítéletre (EBHT 2002., I-12049. o.) hivatkozik, amely utóbbival a Bíróság megsemmisítette az Amerikai Egyesült Államok Kormánya és az Európai Közösség között az irodai berendezések energiahatékonyságára vonatkozó címkézési programok összehangolásáról szóló megállapodásnak az Európai Közösség nevében történő megkötéséről szóló, 2001. május 14-i 2001/469/EK tanácsi határozatot (HL L 172., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. kötet. 38. fejezet, 3. o.).

26 Másrészt a Bizottság szerint Szerződés szövegéből, különösen az EK 6. cikkből és az EK 152. cikk (1) bekezdésének első albekezdéséből következik, hogy mind a környezetvédelmi követelményeket, mind az emberi egészség védelmét be kell illeszteni az EK 3. cikkben említett közösségi politikák és tevékenységek meghatározásába és végrehajtásába. Valamely nemzetközi megállapodást tehát még akkor is jóvá lehet hagyni az EK 133. cikkhez hasonló cikk alapján, ha annak fő vagy másodlagos célja a környezettel kapcsolatos. Jelen esetben az EK 133. cikkre történő hivatkozás annál is inkább szükséges, mert az egyezmény alapvetően a veszélyes vegyi anyagok nemzetközi kereskedelmének szabályozását érinti, nem pedig előállításuk nemzeti szabályozását vagy forgalomba hozatalát, amelyek az említett anyagok importjához és exportjához képest csak alárendelt szempontokat jelentenek. Mint azt az Amerikai Egyesült Államok és a Közösség között létrejött megállapodással (a továbbiakban: Energy Star megállapodás) kapcsolatban a Bíróság is kifejtette, az egyezmény így olyan eszköznek minősül, amelynek „közvetlen és azonnali” kihatása van a veszélyes vegyi anyagok kereskedelmére, míg az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt kedvező hatása csak „közvetett és távoli”.

27 Ezt a megállapítást a Tanács és a beavatkozók mindegyike határozottan vitatja. Véleményük szerint ugyanis, mivel az egyezmény a veszélyes vegyi anyagok címkézési követelményeire semmiféle kölcsönös elismerési rendszert nem vezet be, és célja inkább ezen anyagok kereskedelmének ellenőrzése, vagy akár korlátozása – nem pedig annak előmozdítása –, ezért jellegében sokkal közelebb áll a biológiai biztonságról szóló cartagenai jegyzőkönyvhöz, mint az Energy Star megállapodáshoz, amelynek célja éppen az, hogy a gyártók a nyilvántartások kölcsönös elismerésére irányuló eljárás alapján közös logót használhassanak, és így előmozdítsák az energetikailag hatékony termékek kínálatát és keresletét. Márpedig a Bíróság a 2001. december 6-i 2/00. sz. vélemény (EBHT 2001., I-9713. o.) – amelynek során különösen az említett, szintén „előzetes tájékoztatáson alapuló megállapodás”-ra vonatkozó eljárást tartalmazó jegyzőkönyv megkötésének megfelelő jogalapjával kapcsolatban kellett állást foglalnia – 33. pontjában kimondta, hogy ez az eljárás a környezetvédelmi politika tipikus eszköze, így a Közösség nevében a jegyzőkönyv megkötésének megfelelő jogalapja az EK 175. cikk (1) bekezdése. Szerintük az egyezmény megkötésével kapcsolatban jelen esetben is hasonló megfontolások érvényesülnek.

- 28 Az egyezmény célját tekintve a Tanács és a beavatkozók az egyezmény számos preambulumbekzdésére hivatkoznak, amelyek felsorolják a vegyi anyagok és növényvédő szerek veszélyeit és azoknak az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt káros hatásait, illetve hivatkoznak még az egyezmény 1. cikkére is, amelynek értelmében a felek szándéka nem az említett termékek nemzetközi kereskedelmének előmozdítása, hanem a felelősség megosztása és a felek közötti együttműködés e termékek nemzetközi kereskedelme tekintetében, az emberi egészségnek és a környezetnek a lehetséges károk elleni védelmezése érdekében, és az, hogy hozzájáruljanak e termékek környezetvédelmileg megalapozott használatához. Szerintük tehát e cikk olvasata is megerősíti az említett egyezmény túlnyomórészt környezetvédelmi célját, mint ahogy 2. cikkének f) pontjának olvasata is, amelynek értelmében a „behozatal” és „kivitel” jelentése vegyi anyagnak az egyik fél területéről valamely másik fél területére való mindenfajta mozgatása – függetlenül annak céljától –, kivéve a tranzit jellegű szállítást.
- 29 Hasonlóképpen az egyezmény számos központi rendelkezése is szerintük egyértelműen az egészség és a környezet védelmének célját juttatja kifejezésre, nem pedig – mint azt a Bizottság az egyezményben részes feleknek tulajdonítja – a szóban forgó anyagok nemzetközi kereskedelme előmozdításának, megkönnyítésének vagy szabályozásának szándékát. Egyebekben az egyezmény – az úgynevezett ETAJ-eljárásra vonatkozó – 10. és 11. cikkén kívül a Tanács és a beavatkozók ezzel kapcsolatban különösen a belföldi szabályozási intézkedésekről történő értesítésre vonatkozó rendelkezéseket említik, amelyek a vegyi anyagok betiltását vagy szigorú korlátozását célozzák (5. cikk), a vegyi anyagoknak az egyezmény III. mellékletébe történő felvétele vagy az onnan való törlése esetén alkalmazandó eljárást (7–9. cikk), az e vegyi anyagok címkézésére vonatkozó előírásokat (13. cikk), az egyezmény hatálya alá tartozó vegyi anyagokkal kapcsolat mindenfajta információ cseréjét (14. cikk), az egyezmény eredményes végrehajtása érdekében a nemzeti infrastruktúrák és intézmények létrehozását és megerősítését, különösen a vegyi anyagokra vonatkozó biztonsági információkat tartalmazó nyilvántartások és adabázisok létrehozásával (15. cikk), valamint a fejlődő és átmeneti gazdaságú országoknak nyújtandó műszaki segítséget (16. cikk).
- 30 A Tanács és a beavatkozók szerint az egyezmény alapvetően környezetvédelmi jellege végül az egyezmény elfogadásának körülményeiből is egyértelműen

következik. A Tanács ezzel kapcsolatban elsőként arra mutat rá, hogy az egyezmény közvetlenül az UNEP és a FAO által bevezetett – azaz nem kereskedelmi keretek közötti – önkéntes előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárásra épül, és hogy az egyezmény előkészítése és elfogadása érdekében e program és szervezet irányító szervei hívták össze a felek konferenciáját, amelynek egyebekben alapvető szerepe volt az egyezmény igazgatásában, mivel az egyezmény 19. cikkének (3) bekezdése értelmében az „[e]zen egyezménnyel kapcsolatos titkársági funkciókat az UNEP ügyvezető igazgatója és a FAO főigazgatója együttesen látja el a közöttük megkötendő és a Felek Konferenciája által jóváhagyandó erre vonatkozó megállapodásra is figyelemmel”.

- 31 A Tanács ezt követően emlékeztet arra, hogy az egyezmény az Egyesült Nemzetek 1992. június 3-a és 14-e között Rio de Janeiróban (Brazília) tartott konferenciája által elfogadott „Agenda 21” 19. fejezetét is visszatükrözi. E fejezet – amelynek címe „Mérgező vegyi anyagok környezetkímélő kezeléséről, valamint mérgező és veszélyes anyagok illegális nemzetközi kereskedelmének megakadályozásáról” [helyes fordítás: A mérgező vegyi anyagok, környezetkímélő kezeléséről, ideértve a mérgező és veszélyes termékek illegális nemzetközi kereskedelmének megakadályozását is] – a mérgező vegyi anyagok ésszerű kezelésének megerősítése céljából kifejezetten az ETAJ-eljárás általánossá tételére utal.
- 32 Végül az egyezmény a fenntartható fejlődésről 2002. augusztus 26-a és szeptember 4-e között Johannesburgban (Dél-Afrika) rendezett csúcstalálkozón felidézett lényeges megállapodások között is szerepelt. Márpedig a csúcstalálkozó végén elfogadott akcióterv 23. pontjának a) alpontja szerinte kifejezetten arra hívta fel a feleket, hogy segítsék elő ezen eszköz gyors ratifikációját és végrehajtását, tekintettel annak az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt kedvező hatására.
- 33 E tényezők összessége tehát szerinte egyértelműen az EK 175. cikk (1) bekezdésének alkalmazása mellett szól. A Tanács és a beavatkozók ezzel kapcsolatban több, kereskedelmi jellegű rendelkezést tartalmazó, azonban túlnyomórészt környezetvédelmi célja miatt ez utóbbi cikken, illetve az EK-Szerződés 130s. cikkén (jelenleg, módosítást követően, EK 175. cikk) vagy az EGK-Szerződés 130s. cikkén (jelenleg, módosítást követően, az EK-Szerződés 130s. cikke) alapuló megállapodásra és közösségi rendeletre is utalnak. Ez a helyzet szerintük különösen a veszélyes

hulladékok országhatárokat átlépő szállításának és ártalmatlanításának ellenőrzéséről szóló bázeli egyezménynek a Közösség nevében történő megkötéséről szóló, 1993. február 1-jei 93/98/EGK tanácsi határozat (HL L 39., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 8. kötet, 301. o.), valamint az egyes veszélyes vegyi anyagok kiviteléről és behozataláról szóló, 1992. július 23-i 2455/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 251., 13. o.), az Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékiszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló, 1993. február 1-jei 259/93/EGK tanácsi rendelet (HL L 30., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 156. o.), valamint a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló, 1996. december 9-i 338/97/EK tanácsi rendelet (HL 1997. L 61., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 136. o.) esetén.

A Bíróság álláspontja

- 34 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely közösségi jogi aktus jogalapjának megválasztását – beleértve azt is, amelyet nemzetközi megállapodás megkötése céljából választottak – bírósági felülvizsgálatra alkalmas, objektív körülményekre kell alapítani, amelyek közé különösen a jogi aktus célja és tartalma tartozik (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben 1987. március 26-án hozott ítélet 11. pontját, a C-300/89. sz., Bizottság kontra Tanács, az ún. „titán-dioxid”-ügyben 1991. június 11-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-2867. o.] 10. pontját, a C-268/94. sz., Portugália kontra Tanács ügyben 1996. december 3-án hozott ítélet [EBHT 1996., I-6177. o.] 22. pontját, a fent hivatkozott 2/00. sz. vélemény 22. pontját, valamint a C-176/03. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2005. szeptember 13-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-7879. o.] 45. pontját).
- 35 Ha valamely közösségi jogi aktus vizsgálatából az derül ki, hogy az kettős cél elérésére irányul, vagy két összetevőt foglal magában, és ezek egyike elsődlegesnek vagy túlnyomórészt meghatározónak mutatkozik, míg a másik csak járulékos jellegű, az aktust csak egy jogalapra kell alapítani, mégpedig arra, amelyet az elsődleges vagy túlnyomórészt meghatározó cél vagy összetevő megkövetel (lásd a C-36/98. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 2001. január 30-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-779. o.] 59. pontját, a C-211/01. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-8913. o.] 39. pontját és a C-338/01. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-4829. o.] 55. pontját).

- 36 Ha viszont azt állapítják meg, hogy a jogi aktus egyidejűleg több cél elérésére irányul, vagy több olyan összetevőt foglal magában, amelyek elválaszthatatlanul kapcsolódnak össze úgy, hogy egymáshoz képest egyik sem másodlagos vagy közvetett, akkor az ilyen jogi aktust kivételesen a különböző, vonatkozó jogalapokra kell alapítani (lásd ebben az értelemben különösen a C-336/00. sz. Huber-ügyben 2002. szeptember 19-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-7699. o.] 31. pontját, a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet 35. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet 40. pontját).
- 37 Jelen esetben – amint azt írásbeli és szóbeli észrevételeiben a Tanács és valamennyi beavatkozó is kifejtette – vitathatatlan, hogy az emberi egészség és a környezet védelme az egyezmény aláíróinak központi törekvése volt. Ez a cél ugyanis nemcsak az egyezmény preambuluma szövegezéséből, hanem magának az egyezménynek a szövegéből is kiderül, mivel e cél fontosságát több rendelkezése egyértelműen megerősíti.
- 38 Ez különösen az egyezmény 5. cikkével kapcsolatban igaz, amely azon intézkedésekkel kapcsolatos információk cseréjére vonatkozó eljárást vezet be, amelyekkel az egyezményben részes felek területükön valamely vegyi anyag alkalmazásáért betiltják vagy szigorúan korlátozzák, valamint az egyezmény 12. cikke esetén, amely a maga részéről ugyanezen feleknek azt írja elő, hogy egy betiltott vagy szigorúan korlátozott vegyi anyag területükről történő exportja esetén a felek kötelesek kiviteli értesítést küldeni az importáló félnek, aki az átláthatóság érdekében köteles nyugtázni az említett értesítés kézhezvételét. Mint azt a főtanácsnok indítványának 37. pontjában kifejtette, e cikke célja lényegében megakadályozni azt, hogy valamely fél – és különösen egy fejlődő ország – ne találja magát szembe veszélyes vegyi anyagok importjával anélkül, hogy előzetesen lehetősége lett volna gondoskodni az emberi egészség és a környezet védelméhez szükséges elővigyázatossági intézkedések megtételéről.
- 39 Ugyanebből a szempontból meg kell említeni az egyezmény 10. és 11. cikkét is, amely nemcsak az említett egyezmény III. mellékletben felsorolt vegyi anyagok

importjával és exportjával kapcsolatos kötelezettségeket határoz meg, hanem olyan rendelkezéseket is, mint például az egyezmény 10. cikke (9) bekezdésének b) pontjában, illetve 11. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglaltak, amelyek az említett anyagok belföldi előállítására és kezelésére vonatkozó szabályokra vonatkoznak, és amelyek célja az egészség és a környezet magas szintű védelme, függetlenül a szóban forgó vegyi anyagok eredetétől vagy származási helyétől.

40 Végül e tekintetben még az egyezmény 13–16. cikkére is lehet utalni, amely különösen megemlíti egy biztonsági adatlapot (13. cikk, (4) bekezdés), megemlíti az egyezmény hatálya alá tartozó anyagokkal kapcsolatos mindenféle információk cseréjét, beleértve a toxikológiai, ökotoxikológiai és az említett anyagokkal kapcsolatos biztonsági információkat is (14. cikk, (1) bekezdés, a) pont), valamint a közvélemény megfelelő információhoz jutását a vegyi anyagok kezelésével és a balesetek elhárításával, valamint azokkal az alternatívákkal kapcsolatban, amelyek „az emberi egészség vagy környezet szempontjából biztonságosabbak” (15. cikk (2) bekezdés). Ezek a különböző rendelkezések, valamint másfelől az egyezménynek a fejlődő és átmeneti gazdaságú országoknak nyújtandó műszaki segítségre vonatkozó 16. cikke egyértelműen annak szükségességét hangsúlyozzák, hogy gondoskodni kell a vegyi anyagok biztonságáról és azok megfelelő és tartós kezeléséről. Egyébiránt az egyezmény kifejezetten felhatalmazza a feleket, hogy olyan intézkedéseket hozzanak, amelyek szigorúbban védelmezik az emberi egészséget és a környezetet, mint az egyezményben szereplő rendelkezések, feltéve hogy az ilyen intézkedések összhangban állnak az egyezmény rendelkezéseivel és megfelelnek a nemzetközi jognak (15. cikk, (4) bekezdés).

41 A fenti rendelkezések olvasatából tehát kiderül, hogy a környezetvédelmi és az emberi egészséggel kapcsolatos összetevők milyen komoly jelentőséggel bírnak az egyezmény rendszerében. Mint arra a Tanács helyesen rámutatott, ez azokon a nemzetközi fórumokon is érzékelhető volt, amelyeken az egyezményt megvitaták, vagy arról tárgyaltak (az UNEP és a FAO, valamint az 1992-es Rio de Janeiro-i Konferencia és a 2002-es johannesburgi csúcstalálkozó), csakúgy mint a közösségi szintű vitákban, és az egyezmény gyors ratifikációjára való törekvés különösen a hatodik közösségi környezetvédelmi cselekvési program megállapításáról szóló, 2002. július 22-i 1600/2002/EK európai parlamenti és tanácsi határozat (HL L 242.,

1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 152. o.) 7. cikke (2) bekezdésének d) pontjában felsorolt kiemelt cselekvési területek között is említésre kerül.

- 42 Mindazonáltal a fenti pontokból nem lehet arra következtetni, hogy az egyezmény kereskedelmi összetevője pusztán járulékos jellegű lenne. Az egyezmény rendelkezéseiből és különösen az ETAJ-eljárással kapcsolatos rendelkezésekből ugyanis az a következtetés adódik, hogy az említett egyezmény a veszélyes vegyi anyagok kereskedelmét szabályozó jogi normákat is tartalmaz, amelyeknek e kereskedelemre közvetlen és azonnali hatásuk van (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott 2/00. sz. vélemény 37. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet 40. és 41. pontját).
- 43 Az ilyen jogi normák létezését már az egyezmény 1. cikke is tanúsítja, amely kimondja, hogy az egyezményben részes felek célja előmozdítani a felelősség megosztását és az együttműködésre irányuló erőfeszítéseket „egyes veszélyes vegyi anyagok nemzetközi kereskedelme tekintetében”, és maga a jelen kereset tárgyát képező határozat is tanúsítja. A Tanács a harmadik preambulumbekkezdésben ugyanis kifejezetten elismeri, hogy az egyezmény „fontos eleme az egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek kereskedelmére vonatkozó nemzetközi szabályozás előmozdításának, tekintettel az emberi egészségnak és a környezetnek a lehetséges károkkal szembeni védelmére, valamint ezen anyagok környezetvédelmileg megalapozott használatának előmozdítására” [helyes fordítás: fontos eleme az egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek kereskedelmére vonatkozó nemzetközi szabályozás olyan javításának, amely az emberi egészségnak és a környezetnek a lehetséges károkkal szembeni védelmét, valamint e termékek környezetvédelmi szempontból ésszerű használatának előmozdítását célozza]. Ebből egyértelműen következik, hogy az egyezményben részes felek az emberi egészség és a környezet védelmének célját éppen az egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek kereskedelmére vonatkozó, kereskedelmi jellegű intézkedések elfogadásával kívánják megvalósítani.
- 44 Ebben az összefüggésben azt is ki kell emelni, hogy az előzetes tájékoztatáson alapuló megállapodásra vonatkozó eljárás ugyan – mint azt a Tanács és a többi beavatkozó beadványában előadja – valóban a környezetvédelmi politika tipikus eszköze, annak végrehajtására azonban a jelen egyezmény keretében olyan rendelkezések irányadók, amelyek közvetlenül az egyezmény hatálya alá tartozó

anyagok kereskedelmét szabályozzák. Ugyanis mind az egyezmény címéből, mind – ugyanezen egyezmény II. melléklete c) albekezdésének iv) pontjával összefüggésben értelmezett – 5. cikkének (6) bekezdéséből is az következik, hogy az egyezmény csak azokra a veszélyes vegyi anyagokra és növényvédő szerekre vonatkozik, amelyek nemzetközi kereskedelem tárgyát képezik, ami viszont önmagában ezen anyagoknak az egyezmény III. mellékletébe történő felvételének, illetve ebből következően az ETAJ-eljárásban való részvételüknek is elengedhetetlen feltétele. A kereskedelem és a környezetvédelem közötti ugyanilyen kifejezett kapcsolat azonban nem létezett a Bíróság által a fent hivatkozott 2/00. sz. véleményben megvizsgált cartagenai jegyzőkönyvben.

45 A biológiai sokféleségről szóló egyezménynek az Európai Gazdasági Közösség és tagállamai által 1992 júniusában történt aláírását az annak megkötéséről szóló, 1993. október 25-i 93/626/EGK tanácsi határozat (HL L 309., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 19. kötet, 126. o.) által történt jóváhagyását követő cartagenai jegyzőkönyv – mint arra a fent hivatkozott 2/00. sz. vélemény 34. pontjában a Bíróság is rámutatott – fő célja ugyanis a biológiai sokféleség védelme a módosított élő szervezetek kezelésével járó tevékenységből, illetve különösen azok országhatárokat átlépő szállításából származó káros hatásokkal szemben. E szervezetek kereskedelme csak egy az említett jegyzőkönyvben szabályozott szempontok közül, míg az egyezmény rendszerében ez az elem jelenti az ETAJ-eljárás alkalmazásának feltételét.

46 Ez az eljárás – az egyezményben történt meghatározása értelmében – ezenkívül több olyan intézkedést foglal magában, amely az érintett anyagok nemzetközi kereskedelmére „irányadó”-nak vagy nemzetközi kereskedelmét „szabályozó”-nak minősül, és amelyek így a közös kereskedelempolitika hatálya alá tartoznak. E tekintetben megemlíthető az egyezményben a felekre nézve előírt azon kötelezettség, hogy kötelesek az ezen eljárásnak alávetett anyagokra vonatkozó importszabályozást meghatározni (a 10. cikk, (1)–(5) bekezdése), e szabályozás lényeges elemeinek valamennyi természetes vagy jogi személy rendelkezésére bocsátása, illetve az exportáló felek annak biztosítására vonatkozó kötelezettsége, hogy a joghatóságuk alá tartozó exportálók tiszteletben tartsák az importáló felek által megállapított szabályozást, és különösen hogy – világosan meghatározott kivételektől eltekintve –

tiltsák meg az egyezmény III. mellékletében felsorolt vegyi anyagok területükről olyan importáló fél területére való exportját, amely nem küldött választ, vagy ideiglenes döntést nem tartalmazó ideiglenes választ közölt (a 11. cikk, (1) bekezdés, b) pont és (2) bekezdés).

- 47 Az egyezmény 10. cikkének (9) bekezdése – amely arra kötelezi a feleket, hogy ha valamelyikük megtiltja vagy pedig csak meghatározott feltételek teljesülése esetén engedélyezi valamely vegyi anyag behozatalát, a vegyi anyag bárholnán történő behozatalát, illetve a vegyi anyag belföldi használat céljára történő belföldi előállítását köteles egyidejűleg megtiltani, vagy ugyanilyen feltételektől függővé tenni – e tekintetben különösen jól mutatja az egyezményben meglévő, a kereskedelmi és a környezetvédelmi politika közötti szoros összefonódást. Amennyiben e cikk ugyanis az érintett vegyi anyagok belföldi előállítására is vonatkozik, vitathatatlan, hogy az az emberi egészség- és környezetvédelmi politika hatálya alá tartozik. Ugyanakkor viszont az sem tagadható, hogy az ilyen rendelkezés nyilvánvaló kereskedelmi hatállyal is bír, mivel az importáló felek által hozott tilalmi vagy korlátozó intézkedés származási helytől függetlenül valamennyi érintett anyag behozatalára vonatkozik. Ez a rendelkezés tehát az egyezményben nem részes országokat is érinti, és ezáltal közvetlenül befolyásolhatja az említett országokból származó vagy oda irányuló kereskedelmi forgalmat.
- 48 Végül az egyezmény 13. cikke, és különösen annak (2) és (3) bekezdése – amely a veszélyes vegyi anyagok exportálásakor megfelelő címkézésre vonatkozó követelményeket ír elő – is olyannak tekinthető, amely az egyezmény szabályai között a szóban forgó anyagok nemzetközi kereskedelmére „irányadó” vagy nemzetközi kereskedelmét „szabályozza”. Egyebekben az egyezmény nemzetközi kereskedelemre gyakorolt hatását ugyanezen cikk (1) bekezdése is alátámasztja, amelynek értelmében arra ösztönzik a Vámigazgatások Világszervezetét, hogy rendeljen a Harmonizált Rendszerbe illeszkedő specifikus vámkódokat az egyes vegyi anyagokhoz vagy a III. mellékletben felsorolt vegyi anyag csoportokhoz, amely kódot a szóban forgó vegyi anyag fuvarokmányain kötelező feltüntetni.

- 49 Ezeket az egyezmény kereskedelmi összetevőire vonatkozó megállapításokat az a körülmény sem vonja kétségbe, hogy az említett egyezmény célja elsősorban ezen anyagok kereskedelmének korlátozása, nem pedig előmozdítása. Mint arra beadványaiban a Bizottság is helyesen rámutatott, számos közösségi jogi aktust fogadtak el az EK 133. cikk alapján – illetve korábban az EK-Szerződés 113. cikke alapján (jelenleg, módosítást követően, EK 133. cikk) – annak ellenére, hogy azok kifejezetten egyes anyagok importjának vagy exportjának korlátozására vagy akár teljes tilalmára irányultak (lásd e tekintetben különösen a C-70/94. sz. Wener-ügyben 1995. október 17-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-3189. o.] 10. pontját, a C-83/94. sz. Leifer-ügyben 1995. október 17-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-3231. o.] 10. pontját és a C-124/95. sz. Centro-com ügyben 1997. január 14-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-81. o.] 26. pontját).
- 50 Több beavatkozó is hivatkozott arra a körülményre, amely szerint több hasonló közösségi megállapodásnak és rendeletnek is az EGK-Szerződés vagy EK-Szerződés 130s. cikke, illetve az EK 175. cikk volt az alapja, azonban ez jelen ügyben semmilyen relevanciával nem bír. Egy jogi aktus jogalapját ugyanis nem az adott esetben hasonló jellemzőkkel rendelkező egyéb közösségi jogi aktusok jogalapjára, hanem az adott jogi aktus saját céljára és tartalmára tekintettel kell meghatározni (lásd különösen a C-187/93. sz., Parlament kontra Tanács ügyben 1994. június 28-án hozott ítélet [EBHT 1994., I-2857. o.] 28. pontját, amely konkrétan a Tanács és több beavatkozó által jelen ügyben az EK 175. cikk alkalmazásának alátámasztása érdekében hivatkozott 259/93 rendelet jogalapjának megválasztásával volt kapcsolatos).
- 51 Tekintettel a fenti megfontolások összességére, valamint az egyezmény nyolcadik preambulumbekzdéséből kifejezetten következőkre, amelynek értelmében a kereskedelmi és környezeti politikáknak kölcsönösen támogatniuk kell egymást abból a célból, hogy a fenntartható fejlődést meg lehessen valósítani, meg kell állapítani, hogy az egyezmény mind elérni kívánt céljait, mind tartalmát tekintve két, elválaszthatatlanul összekapcsolódó összetevőt foglal magában – a közös kereskedelempolitikát, valamint az emberi egészség és a környezet védelmét – úgy, hogy

egymáshoz képest egyik sem másodlagos, vagy közvetett. A jelen ítélet 36. pontjában idézett ítélkezési gyakorlat alkalmazásával az egyezményt a Közösség nevében jóváhagyó határozatot tehát a két vonatkozó jogalapra kell alapítani, amelyek jelen esetben az EK 133. cikk és az EK 175. cikk (1) bekezdése, összefüggésben az EK 300. cikk vonatkozó rendelkezéseivel.

- 52 Mint azt a Bíróság a „titán-dioxid”-ügyben hozott ítéletének 17–21. pontjában lényegében kimondta, a két jogalap alkalmazása kizárt, amennyiben az azokra külön-külön előírt eljárások egymással összeegyeztethetetlenek, és/vagy a jogalapok halmozódása sérthetné a Parlament jogait (lásd ebben az értelemben még a C-164/97. és C-165/97. sz., Bizottság kontra Tanács egyesített ügyekben 1999. február 25-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-1139. o.] 14. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet 57. pontját). Jelen esetben azonban az EK 133. cikknek és az EK 175. cikk (1) bekezdésének együttes alkalmazása a fenti következmények egyikét sem eredményezi.
- 53 Egyrészt ugyanis az egyezmény nem tartozik az egyezmények azon csoportjába, amelyhez az EK 133. cikk (5) bekezdése értelmében a Tanács egyhangú szavazata szükséges, ezért az EK 133. cikk kiegészítő alkalmazása jelen esetben a Tanács szavazással kapcsolatos szabályaira semmilyen formában nem hathatott ki, mivel ez utóbbi rendelkezés – az EK 175. cikk (1) bekezdésével megegyezően – főszabály szerint minősített többség alkalmazását írja elő.
- 54 Másrészt az EK 133. cikknek és az EK 175. cikk (1) bekezdésének együttes alkalmazása a Parlament jogait sem sérti, mivel bár e két cikk közül az első – az EK 300. cikk (3) bekezdésének első albekezdésével összefüggésben értelmezve – a közös kereskedelempolitikával kapcsolatos egyezmény megkötését megelőzően nem írja elő a Parlamenttel történő konzultációt, a második cikk viszont erre az eredményre vezet. A fent hivatkozott „titán-dioxid”-ügy alapjául szolgáló helyzettel ellentétben a jogalapok halmozódása jelen esetben egyáltalán nem sérti a Parlament jogait.

- 55 Végül meg kell állapítani, hogy az egyezményt jóváhagyó határozatnak az EK 133. cikk és az EK 175. cikk kettős jogalapjára történő alapításával a Közösség az egyezményben részes többi félnek is jelzéssel szolgál mind az egyezménnyel kapcsolatos közösségi hatáskör terjedelmét illetően, amely – mint a fentiekben kifejtésre került – a közös kereskedelempolitikára és a közösségi környezetvédelmi politikára egyaránt kiterjed, mind pedig a hatásköröknek a Közösség és tagállamai közötti megosztását illetően, mivel az említett hatásköri megosztást a egyezmény közösségi szintű végrehajtása során is figyelembe kell venni.
- 56 A fentiek összességére tekintettel a megtámadott határozatot meg kell semmisíteni, amennyiben annak alapja egyedül az EK 175. cikk (1) bekezdése, összefüggésben az EK 300. cikk (2) bekezdése első albekezdésének első mondatával és (3) bekezdésének első albekezdésével.

A költségekről

- 57 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Ugyanezen szabályzat 69. cikke 3. §-ának első albekezdése alapján részleges pernyertesség esetén, illetve kivételes okból a Bíróság elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását, vagy határozhat úgy, hogy mindegyik fél maga viselje saját költségeit. Mivel jelen esetben mind a Bizottság, mind a Tanács részlegesen pervesztes lett, úgy kell határozni, hogy mindkettőn maguk viselik saját költségeiket. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 4. §-a alapján a jogvitába beavatkozó tagállamok és intézmények maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A nemzetközi kereskedelemben forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárásáról szóló rotterdami egyezménynek a Közösség nevében való jóváhagyásáról szóló, 2002. december 19-i 2003/106/EK tanácsi határozatot megsemmisíti.**
- 2) **Az Európai Közösségek Bizottsága és az Európai Unió Tanácsa maguk viselik saját költségeiket.**
- 3) **A Francia Köztársaság, a Holland Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága, valamint az Európai Parlament maguk viselik saját költségeiket.**

Aláírások